

Sekretarz Miasta Poznania

Poznań, 14. 04. 2014r.

Znak sprawy: Or-II.0003.2.97.2014

Lotus: 140414-2321

Szanowny Pan
Mariusz Wiśniewski
Radny Miasta Poznania

URZĄD MIASTA POZNAŃ BIURO RADY MIASTA SEKRETARIAT		
WPLYNĘŁ DNIA	14 KWI. 2014	WPLYNĘŁ DNIA
L. dz. _____ zał. _____ znak spr. _____		

Odpowiadając na zgłoszone podczas sesji Rady Miasta w dniu 8 kwietnia 2014r. zapytanie Pana Radnego w sprawie zasad dopisywania studentów do spisów wyborczych, uprzejmie informuję:

W poruszonej przez Pana Radnego kwestii "dopisywania studentów do list wyborczych" należy rozgraniczyć dwie procedury wynikające z ustawy z dnia 5 stycznia 2011r. Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2011 r. Nr 21 poz. 112 ze zm.): **dopisanie do spisu wyborców** wyborcy czasowo przebywającego na terenie gminy w dniu wyborów oraz **wpisanie do rejestru wyborców** wyborcy stale zamieszkałego na terenie gminy bez zameldowania na pobyt stały.

Dopisanie do spisu wyborcy czasowo przebywającego na obszarze gminy w dniu wyborów (zwane dalej dopisaniem do spisu wyborców) zostało uregulowane w art. 28 Kodeksu wyborczego, który wskazuje, że "wyborca przebywający czasowo na obszarze gminy w okresie obejmującym dzień wyborów jest dopisywany do spisu wyborców, na jego pisemny wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów" z zastrzeżeniem, że zgodnie z § 2 tego artykułu przepis nie ma zastosowania w wyborach samorządowych. Dopisanie do spisu wyborców jest instytucją prawa wyborczego, która umożliwia głosowanie w wyborach do Parlamentu Europejskiego, Sejmu i Senatu, a także Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej każdemu wyborcy, który w dniu wyborów będzie przebywał poza miejscem zamieszkania. Dopisanie do spisu wyborców wymaga jednorazowej wizyty wyborcy w urzędzie najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów (w przypadku zbliżających się wyborów do Parlamentu Europejskiego – najpóźniej 20 maja 2014 r.) i złożenia pisemnego wniosku. Samo złożenie wniosku skutkuje dopisaniem do spisu wyborców bez konieczności spełnienia dalszych warunków. Dopisanie do spisu wyborców jest

*Miasto know-how

Urząd Miasta Poznania, plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań
tel. +48 61 878 5326, stanislaw_tamm@um.poznan.pl,

powszechnie stosowaną instytucją prawa wyborczego, z której korzystają również studenci, a realizacja nie budzi i nie budziła żadnych kontrowersji. Z punktu widzenia procedury dopisania do spisu wyborców bez znaczenia pozostaje charakter pobytu wyborcy na terenie Miasta Poznania – także to, czy wyborca jest studentem. Na dzień dzisiejszy zostało złożonych kilka wniosków o dopisanie do spisu wyborców w wyborach do Parlamentu Europejskiego, a ich przyjęcie nie stanowiło żadnych trudności dla wnioskodawców.

Drugą instytucją prawa wyborczego jest wpisanie do rejestru wyborców. Wpisanie do rejestru wyborców następuje na podstawie art. 18 § 1 Kodeksu wyborczego **“Stały rejestr wyborców obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania”** oraz art. 19, który przewiduje wpisanie do rejestru wyborców osoby, która m.in. nie jest zameldowana na pobyt stały na terenie danej gminy, ale złoży w tej sprawie pisemny wniosek we właściwym miejscowo urzędzie gminy. Ustawodawca przewidział jako warunek konieczny przesłankę do wpisania do rejestru wyborców fakt stałego zamieszkania na terenie danej gminy i jednocześnie w art. 20 § 2 Kodeksu wyborczego zobligował organ gminy do sprawdzenia, czy wnioskodawca **“spełnia warunki stałego zamieszkiwania na obszarze danej gminy”**.

Definicja miejsca zamieszkania jest określona w art. 25 kodeksu cywilnego. W świetle tego przepisu miejscem stałego zamieszkania jest **miejsceowość, w której osoba rzeczywiście przebywa z zamiarem stałego pobytu**. Miejsce zamieszkania charakteryzuje się tym, że są tam skoncentrowane wszystkie najważniejsze sprawy życiowe i majątkowe osoby. Miejsce zamieszkania determinują występujące łącznie dwie przesłanki, a mianowicie pobyt w sensie fizycznym w danej miejscowości oraz zamiar stałego pobytu. Jeśli jedna z tych przesłanek nie zostanie spełniona nie można mówić o stałym zamieszkanu i tym samym zmianie stałego miejsca zamieszkania. Zmiana stałego miejsca zamieszkania wynika z trwałej zmiany sytuacji faktycznej, a nie tylko przejściowej, nawet długotrwałe zaniechanie przebywania w dotychczasowym miejscu zamieszkania nie powoduje jego zmiany. **“W praktyce powstają trudności zwłaszcza z ustaleniem zamiaru stałego pobytu, jako że jest to element w dużej mierze subiektywny. Niemniej nie należy się kierować wyłącznie oświadczeniami osoby zainteresowanej, lecz konieczne jest również uwzględnienie okoliczności zewnętrznych mogących świadczyć o tym, że dana osoba rzeczywiście zamierza stale przebywać w tej miejscowości”** – K.W. Czaplicki, F. Rymarz *“Samorządowe prawo wyborcze. Komentarz”*. Dom wydawniczy ABC 2006. Nie można więc w orzekaniu o wpisaniu wyborcy do rejestru wyborców bezkrytycznie przyjmować oświadczenia wyborcy o faktycznym przebywaniu w danym miejscu oraz zamiarze stałego pobytu jeżeli okoliczności faktyczne nie korespondują z oświadczeniem. Ustawodawca dla określenia praw wyborczych nie wiąże oceny stałego zamieszkania z zameldowaniem, jednakże ustawa z dnia

* Miasto know-how

Urząd Miasta Poznania, plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań
tel. +48 61 878 53 26, stanislaw_tamm@um.poznan.pl

10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 139 poz. 993 z późniejszymi zmianami) w art. 2 i 4 nakłada na osoby przebywające na terytorium Polski obowiązek meldunkowy polegający m.in. na zameldowaniu się i wymeldowaniu się w miejscu pobytu stałego i czasowego. Zatem zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem rodzi obowiązek zameldowania się na pobyt stały. Ustawa wymienia także przykładowe okoliczności, które mogą świadczyć o braku zamiaru zmiany miejsca pobytu stałego tj. pobyt związany z kształceniem, leczeniem, ze względów rodzinnych. Równocześnie ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych w ślad za art. 28 kodeksu cywilnego określa, że można mieć tylko jedno miejsce pobytu stałego. Fakt stałego zameldowania w innej miejscowości, aniżeli deklarowane przez wyborcę miejsce zamieszkania nie może pozostać bez znaczenia. **“Można zatem uznać taką osobę za zamieszkałą w rozumieniu art. 25 k.c. w miejscu niebędącym miejscem jej stałego zameldowania tylko wtedy, gdy wyjaśni przyczyny rozbieżności pomiędzy stałym zameldowaniem a faktycznym stałym pobytom i wykaże, że w tym nowym miejscu skupia się na stałe jej aktywność życiowa. Ustalenie faktu stałego zamieszkania dla potrzeb ordynacji wyborczej powinno mieć na względzie ułatwienie obywatelom dostępu do udziału w wyborach. Nie może być jednakże przyzwoleniem na nadużywanie możliwości wpisywania się do stałego rejestru wyborców przez osoby, które faktycznie stale nie zamieszkują na obszarze objętym rejestrem”**. - K.W. Czaplicki, F. Rymarz *“Samorządowe prawo wyborcze”*. Komentarz. Dom wydawniczy ABC 2006. Należy nadmienić, że sam zamiar pobytu stałego nie stanowi o zamieszkaniu, ale musi być ściśle powiązany z przebywaniem w danej miejscowości, które cechuje założenia tam ośrodka swoich osobistych i majątkowych interesów.

Również Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie z dnia 19 października 2010 r. nr ZPOW-703-107/10 jednoznacznie stwierdziła, że *“zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360 z późn. zm.) wyborcy stale zamieszkali na obszarze gminy bez zameldowania na pobyt stały wpisywani są do rejestru wyborców na własny wniosek. **Państwowa Komisja Wyborcza nie widzi żadnych przeszkód prawych, aby zasady te były stosowane do studentów, pełnoletnich uczniów, a także osób pracujących faktycznie stale zamieszkałych na obszarze danej gminy**”*. Również w tym piśmie Państwowa Komisja Wyborcza jednoznacznie stwierdziła, że *“To na organie prowadzącym rejestr ciąży obowiązek podjęcia skutecznych działań służących do ustalenia stanu faktycznego i okoliczności wskazanych we wniosku o wpis do rejestru wyborców”*. Stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej zostało również wskazane w piśmie Poznańskiej Delegatury Krajowego Biura Wyborczego z dnia 24 marca 2014 r.

*Miasto know-how

Urząd Miasta Poznania, plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań
tel. +48 61 878 53 26 , stanislaw_tamm@um.poznan.pl

nr DPZ-421-1/14 *“Każdorazowo przed wydaniem decyzji należy ustalić, czy wnioskodawca istotnie stale zamieszkuje na terenie gminy. W opinii Państwowej Komisji Wyborczej, przez stałe zamieszkiwanie w określonej miejscowości, pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu, rozumie się takie miejsce, gdzie koncentrują się ważne interesy życiowe, majątkowe i inne danej osoby. Tak więc, “stałe zamieszkiwanie w miejscowości, musi się wiązać ze skupieniem w niej życiowej aktywności związanej nie tylko z pracą, ale również z rodziną”.*

Wniosek o wpisanie do rejestru wyborców nie może być przyjmowany automatycznie i bezkrytycznie, ale musi być oceniany wg. obiektywnych kryteriów i aby dokonać takiej oceny musi być oparty na faktach, a te dokumentują dowody. Zgodnie z art. 75 Kodeksu postępowania administracyjnego dowodem może być wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy o ile nie jest sprzeczne z prawem – dowodami mogą być m.in. dokumenty, ale także oświadczenia, zaświadczenia itp. Zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej wyrażoną w art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego *“w toku postępowania organy stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli”.* Zgodnie z art. 77 ust. 1 kodeksu postępowania administracyjnego *“Organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Samo złożenie wniosku o wpisanie do rejestru wyborców nie jest wystarczające do wpisania do rejestru wyborców”.*

Wszystkie wnioski o wpisanie do rejestru wyborców są rozpatrywane wg. tych samych kryteriów. Każdorazowo badana jest tylko przesłanka stałego zamieszkania na terenie Miasta Poznania – najczęściej na podstawie przedłożonych dokumentów potwierdzających ten fakt, którymi mogą być np. umowa o pracę albo inny dokument potwierdzający zatrudnienie, dokumenty najmu lokalu, oświadczenia rodziny lub partnerów o wspólnym stałym zamieszkanu i prowadzeniu gospodarstwa domowego, dokumenty potwierdzające prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Miasta Poznania, zaświadczenia z organizacji społecznych, oświadczenia samych zainteresowanych. Wymienione rodzaje dokumentów są alternatywne i ma to na celu umożliwienie każdemu obywatelowi na stałe zamieszkałemu w Poznaniu wpisanie się do rejestru wyborców. W przypadku kiedy wnioskodawca nie wykazuje swojego trwałego związania z Poznaniem poprzez dołączone do wniosku dowody (dokumenty) wtedy składa wyjaśnienia do protokołu i na tej podstawie wydawana jest decyzja odpowiadająca stanowi faktycznemu. Biorąc pod uwagę zapisy Kodeksu wyborczego bez znaczenia pozostaje fakt bycia studentem, a jedynie istotne jest to, czy wnioskodawca spełnia kryteria stałego zamieszkania.

* Miasto know-how

Urząd Miasta Poznania, plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań
tel. +48 61 878 53 26 , stanislaw_tamm@um.poznan.pl

Z uwagi na częsty brak zrozumienia ustawowych zasad wpisania do rejestru wyborców realizacja procedury i wynikającego stąd obowiązku urzędu – w tym art. 20 § 2 Kodeksu wyborców - niekiedy wzbudza niezasadne emocje. W ostatnim czasie niezadowolenie z tego powodu wskazywała nieliczna grupa studentów, którzy wnioskowali o wpisanie do rejestru wyborców lub tylko interesowali się tym zagadnieniem, jednakże poziom niezadowolenia oraz skala problemu prezentowane w mediach nie korespondowały z rzeczywistym stanem rzeczy. W marcu br. jednocześnie zgłosiło się kilka osób z wnioskami o wpisanie do rejestru wyborców i pracownicy precyzyjnie wskazali procedurę prowadzącą do wpisania do rejestru wyborców wynikającą z przepisów Kodeksu wyborczego. Pracownicy szeroko wyjaśniali przesłanki niezbędne do wpisania do rejestru wyborców i wskazywali niezbędne elementy procedury prowadzącej do wydania decyzji w sprawie o wpisanie do rejestru wyborców w tym konieczność wykazania stałego związania z Poznaniem. Wobec niezadowolenia z przekazanych informacji o procedurze na stanowiskach obsługowych wspomniani interesanci uzyskali potwierdzenie tego stanu rzeczy u kierownika Oddziału. Zarówno pracownicy jak i kierownik Oddziału przekazali kompleksową informację w omawianej kwestii. Zaakcentowania wymaga fakt, że każdy z interesantów uzyskał także informację, że każdy wniosek zostanie przyjęty – nawet pomimo braku przesłanek do wydania pozytywnego rozstrzygnięcia. W sytuacji, gdy wnioskodawca nie będzie w stanie lub nie zechce przedłożyć dokumentów potwierdzających jego stałe zamieszkanie w Poznaniu - złoży wyjaśnienia do protokołu, które będą podstawą rozstrzygnięcia sprawy. Tego dnia wnioski o wpisanie do rejestru wyborców złożyło 6 osób (w tym 4 studentów), z czego 3 osoby otrzymały decyzje negatywne. Kilka dni później wnioski złożyły jeszcze dwie osoby (studenci), które również, w związku z niespełnieniem ustawowych kryteriów, otrzymały decyzje negatywne. W związku ze złożeniem skarg na 4 decyzje, sąd dwie skargi rozpatrzył oddalając je – w dwóch sprawach sąd jeszcze nie wydał stosownego orzeczenia.

Mając na względzie powyższe należy podkreślić, że sprawy związane z wnioskami o dopisanie do spisu wyborców nie leżały w zainteresowaniu studentów, a jedynie sprawy o wpisanie do rejestru wyborców – wyraźnie akcentowali, że zainteresowani są uczestnictwem w wyborach samorządowych w Poznaniu. Pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich realizując w imieniu Prezydenta Miasta Poznania zadania z zakresu wpisania do rejestru wyborców opierali się na przepisach prawa regulujących opisywaną materię i rozstrzygali poszczególne sprawy zgodnie ze wskazanym stanem faktycznym, jednocześnie udzielając wszechstronnych informacji. Każdy z urzędników jest zobligowany do działania na podstawie i w granicach prawa, a załatwianie sprawy zgodnie z normą prawną w żaden sposób nie dowodzi nadgorliwości – żaden aspekt całej sytuacji nie wskazuje na jakikolwiek przejaw nadgorliwości. Każda negatywna decyzja została

*Miasto know-how

szeroko uzasadniona zarówno faktycznie jak i prawnie. Klienci mogą zawsze liczyć na kompleksową informację z zakresu opisywanych spraw w różnych formach – poczynając od informacji na stanowisku obsługowym, poprzez informację telefoniczną, a na szerokim opisanu procedury i wymogów formalnych w Biuletynie Informacji Publicznej kończąc.

Z poważaniem

Stanisław Tamm

DYREKTOR WYDZIAŁU
Jędrzej Białarski

KIEROWNIK WYDZIAŁU

* Miasto know-how

Urząd Miasta Poznania, plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań
tel. +48 61 878 53 26 , stanislaw_tamm@um.poznan.pl

STARSZY SPECJALISTA

Antoni 18.04.14